

Slomškovo trg 15
2000 Maribor, Slovenija

KOKU – Poročilo o izvedbi notranje programske evalvacije študijskih programov Fakultete za turizem

Razširjeni povzetek poročila o izvedbi notranje programske evalvacije študijskih programov Fakultete za turizem Univerze v Mariboru

Skladno z dokumentom Procesi notranjega upravljanja in spremljanja kakovosti študijskih programov na Univerzi v Mariboru, se z razširjenim povzetkom poročila o izvedbi notranje programske evalvacije, vključno z odločitvijo Senata Univerze v Mariboru, seznanili notranje in zunanje deležnike.

Evalvacijska komisija (v nadaljevanju: Komisija), ki so jo sestavljali: 1) visokošolski učitelj z ustreznimi izvolitvami s področij evalviranih študijskih programov, ki ni zaposlen na Univerzi v Mariboru in ni v drugem pogodbenem razmerju s fakulteto, katere študijski programi so predmet evalvacije, 2) visokošolski učitelj zaposlen na Univerzi v Mariboru, ki ni v delovnem ali drugem pogodbenem odnosu s fakulteto, katere študijski programi so predmet evalvacije in 3) študent, ki ni študent fakultete, katere študijski programi so predmet evalvacije, je vsebinsko uskladila strokovno mnenje in pripravila Poročilo o izvedbi notranje programske evalvacije naslednjih študijskih programov Fakultete za turizem Univerze v Mariboru:

- 1. univerzitetni študijski program 1. stopnje Turizem,**
- 2. študijski program 2. stopnje Turizem.**

Obisk Komisije je potekal preko spleta, MS Teams in je vključeval pogovore članov Komisije s pedagoškim in nepedagoškim osebjem, vodstvom članice univerze, predstavniki študentov, diplomantov ter zunanjih deležnikov. Članica univerze je Komisiji med njenim obiskom omogočila vpogled v vso dokumentacijo, ki jo je ta potrebovala za izvedbo notranje evalvacije. V času obiska Komisije so bili na razpolago vodje evalviranih študijskih programov ter zaposleni, ki so vključeni v procese v povezavi z evalviranimi študijskimi programi.

Obisk je bil izveden dne 15. 12. in 16. 12. 2020. Ob koncu evalvacijskega obiska so bili preliminarni zaključki Komisije javno predstavljeni zainteresiranim posameznikom na fakulteti.

Fakulteta za turizem na pripravljeno Poročilo o izvedbi notranje programske evalvacije ni imela pripomb, dodala je le nekaj pojasnil, ki jih je komisija v celoti upoštevala. S tem je poročilo postalo končno dne 1. 2. 2021 in posredovano fakulteti.

V pogovoru z zaposlenimi na fakulteti o aktualnih študijskih programih, ki jih izvajajo od začetka študijskega leta 2020/2021, in analizi študijskih predmetov, ki jih izvajajo in so objavljeni na spletni strani fakultete, ter nadaljnjem branju študijskih programov komisija ni zaznala večjih pomanjkljivosti. Nasprotno, novi študijski programi so popolnoma v skladu z zahtevami sodobnega turističnega trga. Študijski program 1. stopnje v treh letih študija omogoča pridobivanje osnove za razumevanje odnosov, ki prevladujejo na turističnem trgu, medtem ko je študijski program 2. stopnje nadgradnja prve stopnje in se osredotoča na aktualne tržne trende, kot so izkušnje turistov, vloga medijev v turizmu, trajnostni razvoj v turizmu, priprava študentov na trg dela itd. S posodobitvijo starih študijskih programov in vpeljavo novih je fakulteta ustvarila kakovostno izobraževalno okolje, ki je konkurenčno ostalim zahodnoevropskim izobraževalnim ustanovam na področju turizma.

Komisija je ugotovila, da ker gre za sorazmerno majhno fakulteto z majhnim številom visokošolskih učiteljev in sodelavcev ter študentov, med njimi obstaja neke vrste "družinski" odnos z veliko zaupanja, zato tudi študentje brez večjih zadržkov predstavijo svoje težave visokošolskim učiteljem in sodelavcem

v času govorilnih ur ali po elektronski pošti. Visokošolski učitelji in sodelavci poskušajo sproti pomagati pri rešitvi težav, kolikor le lahko.

Prav tako ima fakulteta Alumni klub, prek katerega spremlja diplomante, npr. v katerih panogah ali podjetjih so ti zaposleni, in pripravlja analize deleža domačih in mednarodnih študentov.

Strateški svet ima ustrezno sestavo zunanjih deležnikov. Predlagamo razširitev strateškega sveta z notranjimi deležniki, kot so vodje študijskih programov, študent tutor, predstavnik vodstva. Formalna zastopanost naj odraža skupno sodelovanje.

Komisija je fakulteti predlagala, da:

Fakulteta mora najti način, kako bi motivirali študente k bolj zavzetemu izpolnjevanju študentske ankete. Študenti bi tako izrazili svoje mnenje o zadovoljstvu s študijem, študijskim programom in kompetencami visokošolskih učiteljev in sodelavcev in da bi fakulteta morala okrepiti sodelovanje z zasebnim sektorjem pri ohranjanju študentske prakse in motivirati študente za delo v manj privlačnih panogah turizma, kot so zdravilišča, ki imajo delovni čas vseh 7 dni v tednu in so intenzivno zastopana v slovenskem turizmu.

Fakulteta sistematično samoevalvira študijski program in ga izpopolnjuje glede na potrebe trga (velja za oba študijska programa), študenti aktivno sodelujejo pri sprejemanju ukrepov za izboljšanje študijskih programov., vseeno pa je komisija fakulteti predlagala, da bi med prihodnjim ocenjevanjem študijskih programov fakulteta morala ocenjevalni komisiji predložiti ustrezne aktualne študijske programe, da ocenjevalna komisija ne bi pregledovala in evalvirala študijskih programov, ki se več ne izvajajo oz. se izvajanje izteka.

Fakulteta za turizem je sicer sproti spremljala izvajanje dveh predloženih študijskih programov, ni pa redno aktualizirala predloženih učnih načrtov predmetov, saj so tako reference nosilcev kot tudi predvidena literatura precej zastareli. V preteklih dveh letih so potekali številni razgovori, diskusije, analize in posveti glede temeljite prenove obeh programov. Posledica le-teh je temeljita prenova obeh programov, ki so se začeli izvajati v študijskem letu 2020/2021. Ker se nova programa 1. stopnja Turizem: sodelovanje in razvoj in 2. stopnja Turistične destinacije in doživetja izvajata prvo leto, in to v oteženih (covid-19) okoliščinah, še ne moremo evalvirati učinkov prenove. Kljub temu lahko iz zapisov in pogovorov z različnimi deležniki sklepamo, da je FT redno spremljala in po potrebi tudi prilagodila izvajanje študijskih programov v dopustnih okvirih. Kljub določenemu prilagajanju so ohranili povezanost učnih načrtov in predmetnikov s cilji in kompetencami študijskih programov. Aktivno znanstveno, strokovno in raziskovalno delo nosilcev in izvajalcev se je po besedah vseh deležnikov pokazalo že pred prenovo programov v sami izvedbi le-teh.

Vse pridobljene izkušnje, rezultati pogovorov, diskusij in strokovnih analiz so pripravljavci študijskih programov preiščeno in ciljno usmerjeno prenesli v prenovljena programa.

Komisija je zato ugotovila, da za oba prenovljena programa velja, da sta horizontalno in vertikalno dobro povezana, logično členjena in predstavljata nadgradnjo prejšnjim letnikom oz. programom, FT je pripravila temeljito analizo obeh starih programov in dobro zasnovo obeh novih študijskih programov, spremembe in posodobitve so prepoznavne, smiselne in doprinesejo k aktualizaciji programov.

Komisija je fakulteti predlagala, da bi posodobitve lahko zajele tudi večji delež priprave lastnih učnih gradiv v obliki učbenikov nosilcev in izvajalcev posameznih predmetov. Priprava aktualnih učnih gradiv je dobra, a žal ni evidentirana v sistemu bibliografskih enot, dokler gre izključno za pripravo nepovezanih in neobjavljenih gradiv.

Potrebne bi bile tudi bolj sprotne aktualizacije tako referenc nosilcev kot tudi literature pri posameznih študijskih predmetih na obeh stopnjah izobraževanja, tj. na do- in podiplomskem študijskem programu. Glede na zelo aktivno znanstveno, strokovno in projektno delo nosilcev in izvajalcev študijskih predmetov bi morda bilo smiselno razmisliti in pripraviti načrt priprave študijskega programa tretje stopnje, za katero so izrazili željo oz. potrebe razni deležniki. Naknadno je komisija bila seznanjena, da je UM FT to že storila in je vloga za akreditacijo študijskega programa 3. stopnje že na NAKVIS-u.

Iz razgovorov in dokumentacije je razvidno, da izvajalci predvidevajo in uporabljajo različne načine in oblike poučevanja. Malo manj domišljeno delujejo morebitne prilagoditve različnim skupinam študentov, predvsem študentom s posebnimi potrebami. Študenti s telesnimi primanjkljaji se soočajo s konkretnimi težavami, saj prostori večinoma niso primerni za študente z gibalnimi motnjami. Druge oblike primanjkljajev študenti niso zaznali, zato jim prilagoditve zanje tudi niso poznane.

Glede na relativno majhne skupine, poučevanje in študij v veliki meri potekata po principu na študenta osredinjeno delo. Prav tako izvajalci načrtujejo študijski proces, pri katerem študente aktivno vključujejo v delo. Število izvedenih kontaktnih ur ustreza predmetnikom, prav tako predvidene oblike, kar velja tudi pri terenskih vajah, ki se izvajajo na ustrezen način, v zadnjem času zaradi covid-19 pandemije deloma v prilagojeni obliki. Iz dokumentacije izhaja, da so snovalci programa prekategorizirali del predvidenih ur predavanj v seminarje, s čemer so želeli zmanjšati obremenjenost študentov. S tem ukrepom pa niso rešili problema študentov, tj. veliko število seminarjskih nalog, ki so ga študenti navedli kot zelo obremenjujoč faktor. Predvidevamo, da bi prekvalifikacija in racionalizacija števila teoretično usmerjenih seminarjskih nalog privedla k nekoliko manjši obremenitvi študentov in bolj prepoznavni uporabnosti te obveznosti v sklopu posameznih predmetov. Študijsko gradivo je študentom načeloma dostopno, vendar zaradi tega, ker nimajo lastne knjižnice, ne v dovolj veliki meri.

Tudi tukaj je komisija izpostavila manjkajoče učbenike in druga gradiva, ki bi jih pripravili izvajalci sami, saj lahko na tak način najboljše prilagodijo načine in oblike poučevanja, se približujejo potrebam študentov in tudi vključujejo aktualne vidike v svoje delo. Delo študentov v strokovnih in raziskovalnih projektih je zaradi angažiranosti izvajalcev zagotovljeno, nekoliko manj je zaznati vključevanje študentov v znanstveno delo, kar bi bilo predvsem na podiplomskem študiju nujno potrebno. Uvajanje študentov v znanstvenoraziskovalni svet je namenjen sistem demonstratorstva, ki pa za zdaj na FT žal ni zaživel tako, kot je predviden. Poimenovanje te oblike sodelovanja študentov s posameznimi izvajalci sicer ni najbolj ustrezno, kljub temu pa vsebinska opredelitev omogoča vključevanje v znanstvenoraziskovalno delo v okviru raznih projektov, pri pisanju znanstvenih prispevkov in tudi zaključnih del. Praktično izobraževanje je ustrezno urejeno in s strani študentov in drugih deležnikov dobro sprejeto. Vsi deležniki so izrazili željo po podaljšanju praktičnega izobraževanja, vendar to omejujejo različni drugi vidiki. Na novem podiplomskem programu je t. i. praktično usposabljanje zastavljeno precej drugače kot doslej, zaradi okoliščin (covid-19), pa žal še nismo dobili konkretne povratne informacije glede konkretne izvedbe novega sistema praktičnega usposabljanja. Zadovoljstvo deležnikov praktičnega izobraževanja FT sproti spremlja in v skladu z možnostmi tudi sproti odpravlja morebitne zagate/težave.

Govorilne ure in dostopnost visokošolskih učiteljev in sodelavcev so bile s strani študentov posebej pohvaljene.

V urniku je v glavnem upoštevana maksimalno dovoljena tedenska obremenitev, vendar pa izstopajo nekateri termini, kjer npr. urnik dodiplomskega študija predvideva tudi 10 kontaktnih ur na dan pri istem izvajalcu – o smiselnosti takšne koncentracije bi bilo treba razmisliti, ker se z didaktično-pedagoškega vidika, verjetno tudi strokovnega vidika, poraja dvom o učinkovitosti takšnih

koncentriranih izvedb. Osnovna ustreznost kadrov je zagotovljena preko sistema habilitacije, kadrovske službe, vodij študijskih programov in vodstva FT, ki so odgovorni za habilitacijsko ustreznost in strokovno usposobljenost visokošolskih učiteljev in sodelavcev. Za pedagoško usposobljenost so v prvi vrsti odgovorni visokošolski učitelji in sodelavci sami, saj je njihovo pedagoško delo redno pod drobnogledom. Vodstvo fakultete ima zaradi majhnosti kolektiva, relativno majhnega števila študentov ter dobre in intenzivne medsebojne komunikacije med predstavniki študentov in ostalimi zaposlenimi dober vpogled v potek študijskega procesa in morebitne nesporazume, neprimerne zahteve oz. pričakovanja itd. in se lahko sprti odzove na vse nastale izzive. V zadnjih letih se je ponudba raznih pedagoških (didaktičnih in IKT) izobraževanj zelo razširila in vodstvo FT naj še naprej spodbuja vse zaposlene k udeležbi ne le na strokovnih izobraževanjih, temveč tudi na izobraževanjih na področju visokošolske didaktike.

Komisija je ugotovila, da so materialne razmere, povezane z izvajanjem študijskega procesa na do- in podiplomskemu študiju, so najšibkejša točka te notranje evalvacije.

FT sicer zagotavlja primerne prostore za izvajanje programa s študenti, ki nimajo nobenih posebnih potreb. Za študente z gibalnimi primanjkljaji prostori niso primerni, saj do nekaterih prostorov ti študenti ne morejo samostojno dostopati.

Komisija je zaokrožila, da so vrednoteni študijski programi so aktualni, sledijo trendom na turističnem trgu 21. stoletja in študente ustrezno pripravijo na trg dela. Hkrati zagotavljajo študentom, da pridobijo vsa potrebna osnovna znanja o delovanju turističnega sistema (1. stopnja Turizem: sodelovanje in razvoj) in posebna znanja in veščine na opazovanem geografskem območju (2. stopnja Turistične destinacije in doživetja). Študijski programi se med seboj dopolnjujejo horizontalno in vertikalno, tvorijo homogeno celoto, kar pa ne zmanjša vrednosti vsakega študijskega programa posebej. Ker študijski programi vključujejo številne različne predmete, morajo izvajalci predmetov pri svojem poučevanju uporabljati najnovejšo možno literaturo, zato poudarjamo potrebo po pisanju visokošolskih učbenikov, ki bodo pomemben vir priprave na izpite. Velika prednost fakultete, kar se prenese tudi na izvajanje študijskih programov, je majhna ekipa mednarodno aktivnih in priznanih znanstvenikov, ki s pridobljenimi kompetencami zelo učinkovito prenašajo znanje na študente, pa tudi to, da so prijazni, pripravljeni pomagati in imajo pozitiven odnos do konstruktivne kritike študentov. Z drugimi besedami, študentje so aktivno vključeni v postopek samoevalvacije študijskih programov in vodstvo fakultete njihove predloge ceni in se jim posveča z veliko pozornosti. Največja pomanjkljivost fakultete se kaže v fizični komponenti, in sicer v pomanjkanju lastne fakultetne stavbe. Univerza mora najti finančna sredstva za gradnjo fakultetne stavbe, ki bo imela knjižnico in prostore za druženje študentov, ker bo to dvignilo kakovost učnega procesa na novo raven, ki je v sedanjih razmerah ni mogoče doseči, in ki trenutno neposredno zmanjšuje možnosti vključevanja študentov s posebnimi potrebami v študijski proces.

Na podlagi končnega Poročila o izvedbi notranje programske evalvacije je Fakulteta za turizem Univerze v Mariboru izdelala akcijski načrt z ustrezno definiranimi aktivnostmi in ukrepi ter roki za izvedbo ukrepov, s katerimi je naslovlila izpostavljene priložnosti za izboljšanje. Akcijski načrt je potrdil Senat Fakultete za turizem dne 31. 3. 2021.